

Információszerzés az e-világban / Цахим ертөнцөөс мэдээлэл цуглуулах

Fontos fogalmak / Чухал ойлголтууд

Böngésző / Хөтөч: A program, amivel az internetet nézed (pl. Chrome).

Keresőmotor / Хайлтын систем: A weboldal, ahol keresel (pl. Google).

1. Az internetes keresés lépései / Интернет хайлтын алхмууд

- **Indítás / Эхлүүлэх:** Nyiss meg egy böngészőt, majd egy keresőoldalt. / Хөтөчөө нээгээд хайлтын хуудас руу орно уу.
- **Kulcsszavak / Түлхүүр үг:** Írj be rövid, lényegre törő szavakat. / Богино, оновчтой үгсийг бичнэ үү.
- **Idézőjelek / Хашилтын тэмдэг:** Használd pontos kifejezésekhez (pl. "Petőfi Sándor"). / Нарийн хэллэгийг хайхад ашиглана уу.

2. Hatékony kulcsszavak / Үр дүнтэй түлхүүр үгс

- Kerüld a hosszú mondatokat! / Урт өгүүлбэрээс зайлсхий!
- Használj konkrét főneveket. / Тодорхой нэр үг ашигла.
- Ha túl sok a találat, adj hozzá több szót. / Хэрэв илэрц хэт их байвал илүү олон үг нэмж бич.

A tudatos keresés folyamata / Ухамсартай хайлтын үйл явц

3. Álhírek ellenőrzése / Хуурамч мэдээллийг шалгах (Fake news)

- **Több forrás / Олон эх сурвалж:** Nézz meg legalább 2-3 különböző oldalt! / Наад зах нь 2-3 өөр вэбсайтыг шалга!
- **Gyanús jelek / Сэжигтэй шинж тэмдэг:** Helyesírási hibák, túlzó címek. / Зөв бичгийн алдаа, хэтрүүлсэн гарчиг.
- **Dátum / Огноо:** Ellenőrizd, nem régi-e az információ! / Мэдээлэл хуучирсан эсэхийг шалга!

4. Szerzői jogok és Creative Commons / Зохиогчийн эрх ба Creative Commons

- **Szerzői jog / Зохиогчийн эрх:** A képek és szövegek valaki tulajdonai. / Зураг болон бичвэрүүд хэн нэгний өмч юм.
- **CC BY:** Használhatod, de nevezd meg a szerzőt! / Ашиглаж болно, гэхдээ зохиогчийг дурдах ёстой!
- **CC NC:** Csak iskolai/hobbi célra (nem eladó). / Зөвхөн сургууль/хобби зориулалтаар (худалдахгүй).

Gyakorló kérdés / Дадлага асуулт:

Sorolj fel két dolgot, amiről felismerhetsz egy álhírt! / Хуурамч мэдээг таньж болох хоёр зүйлийг нэрлэнэ үү!

20 Feladatkártya: Információszerzés az e-világban

Használd ezeket a kártyákat az internetes keresés és a digitális biztonság gyakorlásához! Minden feladatot magyarul és mongolul is olvashatsz. / Эдгээр картуудыг ашиглан интернэт хайлт болон дижитал аюулгүй байдлыг дадлагажуулаарай! Даалгавар бүрийг Унгар, Монгол хэлээр унших боломжтой.

<p>1. Kártya / 1-р карт</p> <p>Mi a különbség a böngésző (pl. Chrome) és a keresőmotor (pl. Google) között?</p> <p>Хөтөч (жишээ нь Chrome) болон хайлт илэрхийлэгч (жишээ нь Google) хоёрын ялгаа юу вэ?</p>	<p>2. Kártya / 2-р карт</p> <p>Írj 3 pontos kulcsszót, ha az alpakák táplálkozására vagy kíváncsi!</p> <p>Альпакагийн хооллолтын талаар мэдэхийг хүсвэл 3 оновчтой түлхүүр үг бичнэ үү!</p>
<p>3. Kártya / 3-р карт</p> <p>Segíts a Mikulásnak! Mit írnál be a keresőbe, hogy megtudd az időjárást az Északi-sarkon?</p> <p>Өвлийн өвөөд туслаарай! Хойд туйлын цаг агаарыг мэдэхийн тулд хайлтын хэсэгт юу гэж бичих вэ?</p>	<p>4. Kártya / 4-р карт</p> <p>Az Egyenlítő hosszát keresed. Melyik írásmód ad pontosabb találatot: <i>Egyenlítő hossza</i> vagy <i>"Egyenlítő hossza"</i>?</p> <p>Та Экваторын уртыг хайж байна. Аль бичиглэл нь илүү үнэн зөв илэрц өгөх вэ: <i>Экваторын урт</i> эсвэл <i>"Экваторын урт"</i>?</p>

<p>5. Kártya / 5-р карт</p> <p>Hogyan szűrnéd a találatokat, ha kizárólag videókat szeretnél látni egy témában?</p> <p>Хэрэв та зөвхөн тухайн сэдвээр видео үзэхийг хүсвэл хайлтын илэрцийг хэрхэн шүүх вэ?</p>	<p>6. Kártya / 6-р карт</p> <p>Találsz egy hírt: „A krokodilok tudnak repülni.” Mit teszel, hogy ellenőrizd az igazságtartalmát?</p> <p>"Матрууд нисэж чаддаг" гэсэн мэдээ оллоо. Үнэн эсэхийг нь шалгахын тулд та юу хийх вэ?</p>
<p>7. Kártya / 7-р карт</p> <p>Keress rá: Ki volt az első magyar nő, aki egyetemre járt? Írd le a nevét!</p> <p>Хайлт хийнэ үү: Их сургуульд суралцсан анхны Унгар эмэгтэй хэн бэ? Нэрийг нь бичнэ үү!</p>	<p>8. Kártya / 8-р карт</p> <p>Milyen gombra kell kattintanod a keresőben, ha csak képeket szeretnél látni?</p> <p>Хэрэв та зөвхөн зураг үзэхийг хүсвэл хайлтын систем дэх аль товчлуур дээр даргах вэ?</p>

<p>9. Kártya / 9-р карт</p> <p>Írj egy pontos keresőkifejezést, amivel megtalálod a holnapi időjárását Budapesten!</p> <p>Маргаашийн Будапешт хотын цаг агаарыг мэдэх оновчтой хайх хэллэгийг бичнэ үү!</p>	<p>10. Kártya / 10-р карт</p> <p>Miért fontos több forrást is ellenőrizni, mielőtt elhiszel egy interneten olvasott hírt?</p> <p>Интернэтээс уншсан мэдээндээ итгэхээсээ өмнө яагаад олон эх сурвалжийг шалгах нь чухал вэ?</p>
<p>11. Kártya / 11-р карт</p> <p>Mit jelent a Creative Commons (CC) jelzés egy kép mellett?</p> <p>Зургийн хажууд байгаа Creative Commons (CC) тэмдэглэгээ ямар утгатай вэ?</p>	<p>12. Kártya / 12-р карт</p> <p>Találsz egy szép képet a neten a házidhoz. Szabad-e forrásmegjelölés nélkül használnod?</p> <p>Гэрийн даалгавартаа зориулж гоё зураг оллоо. Эх сурвалжийг нь дурдахгүйгээр ашиглаж болох уу?</p>

<p>13. Kártya / 13-р карт</p> <p>Miért érdekesebb ingyenes képgyűjteményeket (pl. Pixabay) használni a Google Képek helyett?</p> <p>Яагаад Google Images-ийн оронд үнэгүй зургийн сан (жишээ нь Pixabay) ашиглах нь дээр вэ?</p>	<p>14. Kártya / 14-р карт</p> <p>Írj egy példát a helyes forrásmegjelölésre! Mit kell mindenképpen odaírnod?</p> <p>Зөв эх сурвалж дурдах жишээ бичнэ үү! Юуг заавал бичих ёстой вэ?</p>
<p>15. Kártya / 15-р карт</p> <p>Miben segít egy infografika a sima szöveges leíráshoz képest?</p> <p>Инфографик нь ердийн бичвэр тайлбартай харьцуулахад юугаараа тустай вэ?</p>	<p>16. Kártya / 16-р карт</p> <p>Mi a különbség az ábra és a grafikon között? Melyik mutat változást?</p> <p>Зураглал болон график хоёрын ялгаа юу вэ? Аль нь өөрчлөлтийг харуулдаг вэ?</p>

<p>17. Kártya / 17-р карт</p> <p>Sorolj fel legalább három különböző internetes böngészőprogramot!</p> <p>Дор хаяж гурван өөр интернэт хөтөч програм нэрлэнэ үү!</p>	<p>18. Kártya / 18-р карт</p> <p>Miért kell frissíteni a böngészőprogramokat? Mondj egy indokot!</p> <p>Яагаад хөтөч програмуудыг шинэчлэх шаардлагатай вэ? Нэг шалтгаан хэлнэ үү!</p>
<p>19. Kártya / 19-р карт</p> <p>Miért fontos a számítógépes mappák rendszerezése és elnevezése?</p> <p>Компьютер дээрх хавтаснуудыг цэгцлэх, нэрлэх нь яагаад чухал вэ?</p>	<p>20. Kártya / 20-р карт</p> <p>Készíts egy egyszerű folymatábrát, hogyan mentesz el egy képet!</p> <p>Зургийг хэрхэн хадгалах талаар энгийн урсгалын зураг зурна уу!</p>

Megoldókulcs / Хариултын түлхүүр

Ez a dokumentum tartalmazza a 20 feladatkártya helyes válaszait magyar és mongol nyelven. / Энэхүү баримт бичигт 20 даалгаврын картын зөв хариултыг Унгар болон Монгол хэлээр оруулсан болно.

#	Helyes válasz / Зөв хариулт
1.	A böngésző a program (pl. Chrome), a keresőmotor a weboldal (pl. Google). / Хөтөч нь програм (жишээ нь Chrome), хайлтын систем нь вэбсайт (жишээ нь Google) юм.
2.	Alpaka, táplálkozás, fűfélék. / Альпака, хооллолт, өвс ургамал.
3.	"Északi-sark időjárás" vagy "időjárás Északi-sark". / "Хойд туйлын цаг агаар" эсвэл "цаг агаар Хойд туйл".
4.	"Egyenlítő hossza" (idézőjelekkel a pontos találatért). / "Экваторын урт" (үнэн зөв илэрхийллийн тулд хашилтанд авна).
5.	A kereső „Videók” fülére kell kattintani. / Хайлтын системийн "Видео" (Видео) цонхон дээр дарна.
6.	Ellenőrizni kell más forrásokat és a dátumot. / Бусад эх сурвалж болон огноог шалгах шаардлагатай.
7.	Hugonnai Vilma. / Вилма Хугоннай.
8.	A „Képek” gombra/fülre. / "Зураг" (Зураг) товчлууруу/цонхон дээр.
9.	Időjárás Budapest holnap. / Будапешт хотын маргаашийн цаг агаар.
10.	Hogy elkerüljük az álhíreket és téves információkat. / Хуурамч мэдээ болон буруу мэдээллээс зайлсхийхийн тулд.

11.	Szabadon felhasználható, de a szerzőt meg kell jelölni. / Чөлөөтэй ашиглаж болно, гэхдээ зохиогчийг дурдах ёстой.
12.	A Google Keresőben a „Képek” fül kiválasztásával. / Google хайлтаас "Зураг" (Зураг) цонхыг сонгосноор.
13.	Mert ezek a képek jogtiszták és ingyenesek. / Учир нь эдгээр зургууд нь зохиогчийн эрхийн зөрчилгүй бөгөөд үнэ төлбөргүй байдаг.
14.	Szerző neve, kép címe, forrás linkje. / Зохиогчийн нэр, зургийн гарчиг, эх сурвалжийн холбоос.
15.	Gyorsabban és látványosabban érthető meg az információ. / Мэдээллийг илүү хурдан бөгөөд ойлгомжтойгоор хүлээн авахад тусалдаг.
16.	A grafikon változást mutat, a diagram arányokat vagy folyamatokat. / График нь өөрчлөлтийг харуулдаг бол диаграмм нь харьцаа эсвэл үйл явцыг харуулдаг.
17.	Google Chrome, Mozilla Firefox, Microsoft Edge, Safari. / Google Chrome, Mozilla Firefox, Microsoft Edge, Safari.
18.	A biztonság és az új funkciók miatt. / Аюулгүй байдал болон шинэ боломжуудын тулд.
19.	Hogy később gyorsan megtaláljuk a fájlokat. / Дараа нь файлуудыг хурдан олохын тулд.
20.	Keresés -> Szűrés (CC licenc) -> Letöltés -> Mentés máppába. / Хайх -> Шүүх (CC лиценз) -> Татаж авах -> Хавтсанд хадгалах.